

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacrae Theologiae Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiae Ad Mentem Scoti Cursus Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Qvæst. 1. Quid sit distinctio realis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

conaturalia ex ratione sua specifica: & in hoc sensu omnia entia sunt perfecta & bona in ratione entis, ut sic & nullum ens potest esse Malum: bene tamen potest aliquod ens esse Malum secundum rationem particularem, & carere consequenter bonitate secundum rationem illam particularem; unde bonitas hoc modo accepta potest esse proprietas entis ut sic, & cuiuslibet entis particularis, quatenus includit illam rationem; bonitas vero entis particularis, quatenus particularis est, non potest esse proprietas eius, quia potest ens particulare carere huiusmodi perfectione; equus enim, cui deesset pes, vel oculus, careret integritate partium integralium suarum, & homo male dispositus propter infirmitatem careret accidentibus connaturalibus sibi, & sic nec equus ille, aut homo, esset perfectus homo, aut equus, nec consequenter bonus in hoc sensu, sed potius imperfectus ac malus. Quare bonitas huiusmodi rei secundum rationem particularem est potius accidens ipsius, quandoquidem possit adesse vel abesse, quam proprietas.

23. *Terrio* potest Bonitas sumi pro perfectione rei, secundum quam una res dicitur perfectior altera, quamvis utraque sit bona, & perfecta æqualiter duobus primis modis: & hæc bonitas in principiis *Scoti* non est passio entis ut sic, quia non convenit relationibus divinis, ut tradi solet in materia de Trinitate, sed est passio entis *Quanti*, quod est inferius ad ens ut sic. Sed prius est valde difficile describere bonitatem seu perfectionem, ut sic in hoc sensu, sic ut ratio eius non conveniat relationibus divinis: quod tamen examinandum relinquo in prædicto de Trinitate tractatu.

Quarto denique potest capi Bonitas, prout coincidit cum appetibilitate ita ut illud sit Bonum, cuius existentia est appetibilis, & illius existentia sit censenda appetibilis, quod describere potest ad aliquem effectum positivum conducentem ad bonum universi, seu complementum eius: & in hoc sensu Bonum est proprietas entis ut sic, est enim convertibile cum illo, & sequens ad naturam ac essentiam eius, ac inseparabile ab illo, etiam de potentia absoluta. Nec quidpiam ulterius requiritur ad cognitionem Bonitatis ut sic, quæ est passio entis, & considerationis metaphysicæ.

QVÆSTIO VLTIMA.

De divisionibus aliquibus entis ut sic.

Variis modis potest ens ut sic dividi adæquate potest enim dividi in *ens finitum*, & *in infinitum*, intelligendo per ens finitum & infinitum omne illud, quod est realiter aut formaliter finitum aut infinitum. Similiter dividi potest immediate in *ens necessarium* & *contingens*: ens a se & ab alio ens per se, & ens in alio: ens absolutum & respectivum: ens in potentia obiectiva, & actu entitativo, seu existentia, hoc est in ens, quod vel est actu existens, vel potens existere actu. Quorum divisionum sensus & sufficientia facile constat ex explicatione terminorum. Nec refert, quo ex illis modis primo dividi debet. Ex his autem membris *ens finitum* & *contingens* potest dividi in decem, vel plura, vel pauciora prædicamenta, ac classes, ut patet ex dictis in Logica.

Quia vero omnia hæc membra abstrahunt à materia, propterea omnia sunt considerationis metaphysicæ; quare qui Metaphysicam integram tractare vellet, de omnibus his in particulari agere deberet, & consequenter omnia illa, quæ cognoscuntur de Deo, Angelis, accidente ut sic, & substantia secundum omnes considerationes naturales naturaliter cognoscibiles absque revelatione, proponi in ea possent. Nihilominus, quoniam quæ ad Deum & Angelos spectant, in Theologia tractari solent, & quia de substantia, ac aliis prædicamentis actum est in Logica, & de substantia corporea ac incorporea, vivente ac non vivente in tractatu de Anima: nihil præterea nobis hic remanet discutiendum de his membris.

Varie divisiones entis ut sic.

DISPUTATIO IV. ET VLTIMA.

De Distinctionibus.

VA M V I S sapissimè per totum hunc Cursum de Distinctione reali, formali, & rationis nrentio facta fuerit, exacta tamen explicatio earum ad hunc locum referenda videbatur, non solum quia sine dubio hæc consideratio spectat ad Metaphysicam, & ab aliis etiam pluribus Authoribus hoc ipso loco tradi solet; sed quia cum res in se sit difficilis, expectandum erat ut Tyrorum ingenia, præcedentium disputationum cognitione redderentur maturata: & deinde, si quod primum decreveram, in Logica hæc disputatio proponeretur, exeresceret primus Tomus ad improporionatam reliquis duobus magnitudinem.

QVÆSTIO I.

Quid sit distinctio realis.

1. **N**otandum primo distinctionem vel esse relationem, quæ intercedit inter aliqua, quæ non sunt idem ut talia; vel esse negationem identitatis earum. Quemadmodum autem ens ut sic dividitur in ens reale & rationis, & hoc adæquatissimè, quia sub ente reali ut sic comprehenduntur omnia entia siue positiva, siue negativa, quæ non sunt entia rationis; ita etiam distinctio, ut sic potest adæquate dividi in *distinctionem realem*, & *rationis*. Rursus distinctio realis in hac generalitate dividitur in *distinctionem realem positivam* & *non positivam*: distinctio realis *positiva* est, quæ intercedit inter res, seu formalitates, seu modos positivos; distinctio realis *non positiva*, est quæ intercedit, vel inter negationes & privationes, ut est distinctio quæ est inter negationem albedinis, negationem nigredinis, & quæ est inter privationem visus & privationem auditus, vel inter rem positivam & privationem aut negationem, ut est distinctio quæ est inter hominem & negationem albedinis aut privationem visus.

Denique distinctio realis positiva dividitur in *distinctionem realem propriissimam*, & *distinctionem formalem*: & quidem distinctio realis *propriissima* vocatur communiter *distinctio realis simpliciter*, & sine ullo addito, est enim perfectissima distinctio, & sæpe accidit ut perfectissimum ex membris diuidentibus non habeat nomen aliquod speciale præter nomen diuisi. De hac ergo distinctione reali in præsentī quæstione agimus.

CONCLUSIO.

2. *Distinctio realis propriissima est illa, quæ reperitur inter ea quæ sunt separabilia, seu quorum unum potest esse sine altero: vel inter ea, quorum unum est principium seu causa alterius, vel denique inter ea quæ subiectantur immediate in rebus separabilibus, & non quatenus faciunt unum per se, cum tamen ipsæ sint inseparabilia.* Hæc conclusio videtur esse communis.

*Probat*ur, quia secundum omnes distinctio realis propriissima est illa, quæ reperitur inter res positivas, quarum una non est altera, seu quod est idem, quarum una habet negationem identitatis realis cum altera: sed taliter se habent res prædictæ: ergo distinctio, quæ est inter illa, est realis propriissima.

*Probat*ur minor quoad primam partem conclusionis, quia certum est quod quæcumque res quæ potest existere sine alia re, non sit eadem cum alia re, alias contra primum principium idem esset, & non esset simul.

*Probat*ur minor quoad secundam partem conclusionis, quia de fide est, esse distinctionem realem inter Personas divinas, & unam ex illis non esse alteram, quamvis non sint separabiles, ex eo quod una vere & realiter producatur ab alia: ergo ubicumque erunt res aliquæ, quarum una

Quid distinctio.

Distinctio ut sic ad adæquate dividitur in realem & rationis. Item distinctio realis in positivam & non positivam.

Item distinctio realis positiva in realem & formalem.

Quid distinctio realis propriissima.

principiatur verè & realiter ab alia, ibi erit distinctio realis propriissima, & una non erit altera.

Probat denique eadem minor *quoad tertiam partem conclusionis*, quia ex eo colligitur communiter quod similitudo unius parietis non sit eadem realiter cum similitudine alterius parietis, quia subiectantur immediate in parietibus separabilibus realiter, & non quatenus faciunt aliquid unum: ergo quodcumque aliquid subiectatur in re separabili ab alia re, & non quatenus facit aliquid unum cum illa, non erit idem realiter cum illo quod subiectatur in illa altera re, modo tamen secundum se sint inseparabilia.

Addidi autem illam particulam, & non quatenus faciunt unum, quia in sententia Thomistarum aliquorum, quantitas subiectatur in materia & forma immediate, quæ tamen sunt separabiles; & quamvis non existimem hoc esse verum, tamen volui hic abstrahere ab illa controuersia.

Addidi etiã, immediate subiectatur, quia aliquid potest subiectari in rebus separabilibus, ita ut immediate subiectetur in una, & mediate in alia, ut patet in albedine, quæ immediate subiectatur in quantitate, & mediate in substantia, secundum communionem opinionem.

Obiicies contra primam partem conclusionis: est eadẽ natura humana in Petro & Paulo, & nõ distinguitur realiter à singularitate vllius ex ipsis, & tamen potest eadẽ formaliter natura reperiri à parte rei in Petro, sine hoc quod singularitas Pauli sit à parte rei: ergo aliqua possunt esse separabilia, quæ tamen distinguuntur realiter.

Hec obiectio non habet difficultatẽ in sententia quæ negat esse eandem positivẽ naturam in pluribus indiuiduis; negaretur enim facile maior: sed est difficillima meo iudicio, quæ potest fieri contra illam sententiam quæ admittit naturam unam positivẽ in pluribus à parte rei, de qua egi in Logica.

Modo respondeo ex suppositione quod teneremus illam sententiam, distinguẽdo consequens: aliqua possunt esse separabilia, quorum vtrumq; sit quid singulare, nego; quorum vnum sit vniuersale, concedo consequentiã. Itaque in conclusione intelligendum est, quod illa singularia quæ sunt separabilia; sunt distincta realiter, seu quod distinctio, quæ est inter ipsa, sit realis propriissima.

4. *Obiicies contra secundã partem*: essentia rei est principium propriæ passionis: sed secundum nos nõ distinguitur proprietas realiter ab essentia, à qua dimanat: ergo illa distinctio quæ est inter principium, & principiatum, non necessario debet esse realis.

Respondeo distinguẽdo maiorem: est principium per actionem veram & realem, nego maiorem; est principium, quatenus ab ea dimanat non realiter, sed quasi metaphysice, concedo maiorem; & cõcessa minori, distinguo similiter consequens; quæ est inter principium physicũ & reale, quod per actionem veram & realem principiat, nego; quæ est inter principium metaphysicũ, quod non producit verè & realiter, concedo consequentiã.

5. *Obiicies contra tertiam partem*: anima quæ informat immediate digitum, non distinguitur realiter ab anima quæ informat immediate caput: sed digitus & caput, sũt subiecta realiter distincta: ergo aliquid subiectatum in vno subiecto non necessario distinguitur realiter ab eo quod subiectatur in altero subiecto distincto realiter.

Respondeo distinguẽdo consequens: si illa duo subiecta constituent vnum per se siue integrale siue physicũ, concedo consequentiã: si non constituent, nego consequentiã. Eadem autem anima licet possit informare diuersa subiecta realiter continuata inter se inuicem, & constituentia aliquod vnum integrale; tamẽ non potest simul informare subiecta distincta realiter non continuata, nec constituentia vnum per se integrale; vnde distinctio quæ est inter animam informantem vnum subiectum, & animam informantem aliud subiectum discontinuatum ab illo, & non faciens cum illo vnum per se, est necessario distinctio realis.

6. *Obiicies secundo contra eandem partem*: essentia diuina singularis, quæ est in Patre æterno, nõ distinguitur

realiter ab essentia diuina singulari, quæ est in Filio, & Spiritu sancto, qui distinguuntur à Patre realiter, & non faciunt cum ipso aliquid vnum: ergo aliquid repertum in vno ex iis, quæ distinguuntur realiter, non necessario distinguitur realiter ab eo quod reperitur in altero ex iis, etiam si non faciant vnum per se.

Respondeo modo breuiter (relinquendo exactiorem huius rei resolutionẽ tractatũ de Trinitate) cõcedendo antecedens & distinguẽdo consequens: si illud sit infinitum & illimitatum, concedo consequentiã; si illud sit finitum & limitatum, nego consequentiã.

7. *Obiicies tertio contra eandem partem*: eadem numero albedo posset esse per diuinam virtutem in diuersis subiectis, verbi gratia in Petro & Paulo, & quidem immediate; ergo subiectatum immediate in vno subiecto non necessario distinguitur à subiectato in altero.

Respondeo, quidquid sit de antecedente (de quo alias) distinguẽdo consequens; naturaliter nego; supernaturaliter concedo.

Respondeo secundo distinguẽdo consequens: quando potest subiectari in vno, quin subiectetur in altero transeat, nec hoc est contra conclusionem, quando non potest, negatur: & iuxta hoc etiam posset responderi ad primam obiectiõnem contra hanc partem.

8. *Obiicies vltimò contra totam conclusionẽ*: vniõ materiæ & formæ non potest separari à toto composito, quod resultat ex illis, neque etiam est principium ipse, neque est in subiecto distincto ab ipso toto composito, & tamen est distincta realiter ab ipso: secundum nos, qui ponimus totũ distingui à partibus simul sumptis & vnitis: ergo non illa sola est distinctio realis quæ assignauimus.

Respondeo negando maiorem pro secunda parte; nam illa vniõ, ut diximus in Physica, est causalitas materiæ & formæ respectu totius, & consequenter est principium ut quo ipse in actu secundo, id est, illud quod est ratio formalis in actu secundo, producendi ipsum totum.

Deinde respondeo, negando maiorem pro tertia parte, quia illa vniõ habet pro subiecto partes, totum autẽ compositum non habet pro subiecto partes, ut patet.

9. *Obiicies vltimò* Spiritus sanctus, quamvis non procederet à Filio, secundum *Scotum*, & omnes suos discipulos distingueretur realiter ab ipso: sed in tali casu non esset separabilis ab ipso; nec principium aut principiatum eius, nec etiam subiectatum aut inclusum in diuerso subiecto, ut patet: ergo non descripsimus distinctionem realem adæquate, hoc est, sic, ut comprehenderet omnem distinctionem realem.

Responderetur negando consequentiã, quia licet in tali casu non esset principium nec principiatum, tamen ex natura sua intrinsecã posset esse principiatum in alio casu, nimirum illo qui de facto est; & hoc sufficit, ut dicatur ab ipso distingui realiter: neque enim quando diximus principiationem arguere distinctionem realem, intelleximus id tantum de principiatione actuali, sed etiam de possibili.

Deinde, posset dici & bene, quod descripsimus in conclusione omnem distinctionem realem possibilem, non vero distinctionem omnem quæ daretur in casu impossibili, qualis est casus iam propositus.

10. *Quæres*, vtrum distinctio, quæ est inter rem, & modum rei, verbi gratia inter subiectum & relationem; substantiam singularem & personalitatem, seu suppositiuitatem eius, sit distinctio realis propria.

Ratio dubitandi est, quia non est indicium, seu signum aliquod distinctionis realis inter ipsa, nisi separabilitas; sed quamvis res possit esse sine modo, hoc est subiectum sine relatione, & natura singularis sine subsistentia; tamen modus secundum communem omnium opinionem non potest esse sine re, cuius est modus; nam relatio non potest esse sine subiecto; nec subsistentia siue personalitas sine natura singulari: ergo non est distinctio realis propria inter illa.

*Probat*ur cõsequentiã, quia separabilitas mutua, qualis est inter Petrum & Paulum, videtur arguere maiorem distinctionem quam separabilitas non mutua, qualis est inter

Aliquid illimitatum potest esse in subiectis realiter distinctis.

Cur vniõ distinguitur realiter à toto composito.

Cur Filius distinguitur realiter à Spiritu sancto, quãuis non principietur ipsum.

An distinctio rei à modo sit realis?

Quæ pro ductio arguit distinctionem realem?

Aliquod potest esse in diuersis subiectis cõtinuatũ non vero in discontinuatũ.

inter rem & modum: sed separabilitas mutua non arguit nisi distinctionem realem propriam: ergo separabilitas non mutua nequaquam arguit talem, aut tantam distinctionem.

Confirmatur, quia distinctio realis propria debet esse inter rem, & rem: sed distinctio quæ est inter rem & modum, non est distinctio rei à re, sed rei à modo: ergo non est realis.

Propter hæc *Suarez disp. 7. met. sect. 1. n. 16.* contendit huiusmodi distinctionem, non esse realem, sed esse distinctionem ex natura rei.

Verum Suarez laborat in questione de nomine, & certe tam conueniens est ut vocetur realis illa distinctio quam ut vocetur ex natura rei, præsertim cum distinctio realis, quæ est secundum ipsum inter res solum, sit etiam ex natura rei inter illas res, quemadmodum & distinctio etiam formalis.

Deinde distinctio realis propria est illa, quæ est inter extrema positiua, quæque opponitur distinctioni formali & distinctioni rationis, sed sine dubio distinctio rei à modo est huiusmodi: ergo est distinctio realis positiua propria, quamuis non sit inter extrema mutuo separabilia.

Vnde ad rationem dubitandi *Respondeo* negando consequentiã cum maiore suæ probationis: nam quod modus non possit existere sine modificato, non provenit ex defectu distinctionis, sed ex natura particulari sua, quæ quandoquidem sit essentialiter determinatiua modificati, non potest sine ipso existere.

Confirmatur hæc responsio & infirmitas obiectionis, quia si mutua separabilitas argueret maiorem distinctionem quam separabilitas non mutua, etiam separabilitas mutua naturalis, qualis est inter Petrum & Paulum, verbi gratia, argueret maiorem distinctionem quam separabilitas non mutua naturalis qualis est inter Petrum & albedinem, vel inter intellectum & intellectum, & consequenter non daretur distinctio realis propria inter Petrum, & albedinem, sicut datur inter ipsum & Paulum, quod est contra *Suarez*, & omnes: ergo mutua separabilitas non arguit maiorem distinctionem quam non mutua, aut certe si arguit non sequitur, quin illa etiã distinctio, quam arguit separabilitas non mutua, sit etiã propria & realis.

Ad confirmationem respondetur negando maiorem: non enim propterea dicitur realis propria, quod si inter res, sed quod sit positiua & opposita distinctioni formali & distinctioni rationis: Si quis tamen velit distinguere inter distinctionem realem, quæ est inter res mutuo separabiles, & illã quæ est inter res non separabiles mutuo, poterit vocare primã distinctionem realem realissimam, & secundam distinctionem realem modalem.

11. *Ex his colligitur primo*, signa seu indicia colligendi distinctionem realem inter aliqua saltem in omni casu possibili, esse tria, quorum primum est separabilitas extremorum, secundum est productio vera & realis, tertium denique subiectatio immediata in rebus distinctis realiter, modo supra explicato.

Colligitur secundo, cum distinctio realis vel sit negatio identitatis realis, vel certe relatio realis, ad quam sequitur necessario talis negatio, omnia illa positiua esse identificata realiter, inter quæ nõ intercedit distinctio realis; seu quod idem est, omnia illa esse eadem realiter, quæ non distinguuntur realiter: vnde essentia diuina, & paternitas, iustitia, misericordia, cæteræque attributa diuina non distinguuntur realiter; non enim est vllum indicium distinctionis realis inter ipsa, & hoc omnes Catholici fatentur. Similiter quia in creatis animalitas & rationalitas hominis non distinguuntur realiter, quia non est indicium vllum talis distinctionis inter illa, sequitur quod debeant esse identificata realiter, & consequenter quod sint vna omnino res.

ADDITIONE.

Mastrius disputatione sexta *num. 175.* adducit doctrinam meam in hac questione *num. 10.* qua ut ostenderem distinctionem rei à modo separabili esse realem, negavi contra Suarezium distinctionem realem esse illam

solum, quæ est inter rem & rem; sed potius esse illã quæ opponitur distinctioni rationis ac formali, ac interuenit inter extrema positiua, quæ distinctio cum interueniat inter rem & modum separabilem, conclusi illam distinctionem esse realem, quamuis non intercedat inter rem & rem, ut res opponitur modo.

Quamuis autem hæc doctrina videatur euidentis & non possit habere vllam difficultatem aliam, quàm de nomine, tamen Mastrius, ut nimis subtilis videri vult, contra eam dicit in ea nihil exprimi distinctionis realis ut à formali distinguitur, nã per hoc quod sit à parte rei, & opponatur distinctioni rationis, nõ secernitur à distinctione formali, quæ etiam est talis; nec etiam per hoc quod sit inter extrema positiua, quia hoc etiam conuenit distinctioni formali, per quid ergo opponitur distinctioni formali? Certe, inquit, non alia ratione nisi quia extrema positiua distinctionis formalis sunt realitates & realitates, at extrema distinctionis realis sunt res & res? vnde infert incofulte me negare distinctionem realem esse illam, quæ est inter rem & rem, ut defenderem distinctionem modalem Recentiorum esse realem; potius enim deberem negare modum non esse rem.

Sed imprimis cum ergo expresse dicam distinctionem realem esse illã, quæ interuenit inter positiua & opponitur distinctioni formali, hoc est, est talis distinctio inter positiua, quæ non est formalis, expresse pono in mea descriptione, aliquid, per quod secernitur à distinctione formali, neque enim de formali dici potest, quod non sit formalis, aut quod opponatur distinctioni formali, & nullus est qui sciat quid sit distinctio formalis & rationis, qui non possit cognoscere ex mea descriptione quoniam sit distinctio realis, videndo enim quod aliqua distinctio non sit formalis, nec rationis, & quod tamen sit distinctio versata inter positiua, potest concludere euidenter quod sit distinctio realis; vnde cum possit cognoscere, quod distinctio rei à modo separabili, non sit formalis, nec rationis, optime colliget, eã esse realem, quia est inter positiua, & omnis illa sit distinctio realis, quæ versatur inter positiua, & non est formalis nec rationis.

Deinde quamuis omnis distinctio, quæ est inter res & res sit realis, tamen capiendõ rem ut opponitur modo, quæ acceptio est frequentissima, & non potest negari, nisi excitando questionem inutilem de nomine, pessime diceretur distinctio realis, ut sic, esse quæ versatur inter rem & rem, quia si ita esset, distinctio rei à modo non esset realis.

Ad id non inconsulto, sed consultissime negavi distinctionem realem ut sic esse quæ versatur inter rem & rem, in sensu in quo conueniebam cum Suariorum, quem impugnabam, in acceptione rei & modi, & pessime negarem modum esse rem, quia hoc ipse concedebam Aduersario, nec possem id negare nisi ut dixi excitando inutilem questionem de nomine.

Eadem *disp. n. 184.* Mastrius proponit meam responsionem ad obiectionem propositam *n. 5.* quæ opponitur vni ex signis distinctionis realis, nempe subiectationi in diuersis subiectis, contra quod signum obicitur, quod anima rationalis subiectatur in diuersis subiectis.

Respondi non esse signum infallibile, & vniuersale distinctionis realis subiectationem in diuersis subiectis, quomodocumque, sed talem esse subiectationem in diuersis subiectis non continuatis, nec facientibus aliud quod vnum.

Quam doctrinam existimo adhuc veram loquendo de potentia ordinaria, & secludendo miracula; vnde de facto quoties videmus aliqua subiectari in diuersis subiectis discretis, & non facientibus vnum per se, possumus secure dicere, quod distinguantur realiter; neque enim naturaliter fieri potest ut quod est in vno subiecto non continuato cum altero, possit poni in illo altero.

Contra hoc tamẽ opponit Mastrius solita subtilitate, quod continuatio subiectorum non possit asferre maiorem unitatem subiectatis, quã subiectis ipsis, his autem non asfert unitatẽ identitatis, sed continuationis ac integritatis: ergo tantã tantum asferre potest subiectatis.

Accedit

Tria sũt
indicia
distinctionis
realis.

Accedit, inquit, quod Deus sit in omnibus mundi partibus quantumvis diffitis, & quod Angelus possit esse præsens pluribus partibus diffitis & discontinuis intra sphaeram loci sui adequati; ergo aliunde quam ex continuatione oriri potest vt anima informare possit plures partes corporis.

Respondeo breuiter, manifestum esse quod naturaliter nequeat vna forma inherere subiectis discontinuis, & consequenter quod possit continuatio partium esse conditio requisita & sufficiens vt aliqua forma eadem posset esse in diuersis subiectis, quæ non posset esse in illis sine continuatione; & in hoc sensu continuatio adfert maiorem identitatem formæ subiectatæ in rebus continuatis quam ipsismet rebus continuatis, quia cum continuatione fieri potest vt eadem forma possit naturaliter esse in rebus continuatis; sed fieri nequit vt ipsæ partes continuatæ sint identificatæ realiter, quia si essent, non continuarentur, idem enim sibi non continuatur.

Ad illud de Deo, dico potius fauere mihi, quia Deus ipse non est præsens partibus diffitis non continuatis mediate vel immediate, nec est præsens partibus diffitis, quin sit præsens partibus intermediis.

Quævis autem esset, nihil faceret ad rem, quia illud signum distinctionis realis respicit formas & res creatas.

Quoad Angelos verò atinet, nego illos posse naturaliter esse præsentis partibus loci adequati, discretis, & diffitis, quin sint etiam præsentis intermediis, quod & Theologi communiter negant.

Sed videamus quomodo illemet Mastrius responderet ad illam difficultatem, dicit animam seruare identitatem suam in diuersis partibus, quia ob sui illimitationem non est adequata in vlla ex illis; ob qualem etiam illimitationem ait Angelum esse in pluribus partibus loci adequati: vnde vt regula allata, seu signum distinctionis realis habeat veritatem, intelligi debet sic, vt ea intelligantur realiter distincta, quæ sunt in pluribus rebus realiter distinctis totaliter, & adequate, quo pacto anima non est in pluribus partibus corporis.

Ad quod addit hoc signum distinctionis realis, licet sit verum cum allata à se declaratione, tamen videri superfluum quia coincidit cum alio signo distinctionis realis, nimirum cum signo separationis actualis secundum vnionem.

At pace Mastrij, hæc declaratio non explicat, sed implicat vim huius signi, quod si intelligendum esset hoc modo, omnino inutile esset, non ex eo tantum quod coincideret cum alio signo, si coincideret, vt ipse asserit; sed nunquam posset deferuire vt aliquis deueniret ad cognitionem quod aliqua realiter distinguerentur: nam si solum intelligi debet sic, vt quæ sunt adequate in diuersis subiectis, distinguantur, vt quis ex subiectione aliorum colligat distinctionem, debet cognoscere, an adequate sint in illis diuersis subiectis, an non; & si id sciat, iam sciet eo ipso quod sint distincta realiter, vnde ex subiectione non deducitur ad huius cognitionem, sed ex alio principio. Imo si examinetur bene, sensus huius regulæ & signi iuxta Mastrij explanationem esset, quod quæ ita se habent in diuersis subiectis, vt vnum limiteretur ad vnum subiectum sic, vt non possit esse in alio, quia scilicet illud vnum subiectum adequatum ipsi, debeat esse distinctum ab altero, quod meo iudicio ridicule satis adduceretur pro signo ad inquirendum distinctionem realem.

At si intelligatur signum hoc meo modo, qui facillimus est, erit optimum signum, sensus enim erit, quod quæ subiectionantur in diuersis subiectis discontinuis, sint distincta realiter, si res relinquatur in ordine suo naturali, & nisi Deus faciat miraculum. Posset etiam addi quod illa dicenda sint & habenda pro distinctis realiter, quæ subiectionantur in diuersis subiectis siue continuatis, siue discretis; quæ aliunde non constât quod habeant identitatem; & hinc dicendum quod partes albedinis inexistens subiecto extenso sunt distinctæ realiter, &

quod non sit eadem pars, quæ est in diuersis partibus; idem etiam dicendum de partibus aliarum animarum præter rationalem, quia non constat ex aliis principiis quod sint identificatæ, aut quod sint indiuisibiles.

Restat examinandum an verum sit quod dicit Mastrius, hoc signum subiectionis in diuersis subiectis coincidere cum alio signo de separabilitate quoad vnionem; vt hoc autem discutatur, videndum quid ille intelligat per talem separabilitatem.

Dicit ergo inferius *num. 106.* separabilitatem quoad vnionem esse quam illa habent, quæ possunt existere in rerum natura absque vnione, & hanc sufficere ad distinctionem realem colligendam, etiam si inter talia non sit separabilitas quoad existentiam, seu etiam si non possunt existere sine se inuicem, vnde quamuis Pater & Filius, ac duo similia nequeant, vt sic, formaliter existere absque se inuicem, quia tamen non sunt vnita ac intime coniuncta, censentur realiter distincta.

At ego fateor me non intelligere hoc signum hoc modo explicatum sic, vt possit esse ad propositum seu vtile ad inuestigandum distinctionem realem aliquorum de qua dubitaretur, in ordine autem ad hoc proponuntur signa distinctionis realis ab Authoribus:

Ratio autem est: Quia si hoc signum sic declaratum posset esse vtile ad colligendam distinctionem realem aliquorum, quæ non posset colligi aliunde ex separabilitate quoad existentiam, vel ex productione reali, maxime ad colligendam distinctionem correlationum quæ non possunt separari quoad existentiam, nec producent se mutuo; sed ad hoc non est vtile: ergo ad nihil.

Probo minorem, Quia non possum cognoscere quod Paternitas & Filiatio, v.g. aut similitudines duorum alborum sint aliqua distincta non vnita realiter nisi vel ex eo quod subiectionantur in diuersis subiectis non vnitis, vel ex alio aliquo capite, nam possem existimare quod esset vnica forma quæ esset in duobus illis subiectis: Ergo prius debeo habere vnde colligam quod sint distincta realiter, quam ex hoc signo possum illud colligere, & consequenter hoc signum, ad minus vt explicat ipsum Mastrius, ad nihil profus deferuit.

Ex quo infero quandoquidem possit naturaliter loquendo colligi distinctio aliquorum ex subiectione in diuersis subiectis non continuatis, illam regulam de subiectione vtiliorem esse, quam hanc de separabilitate quoad vnionem quæ nullo modo potest sufficere, & consequenter illam alteram neque esse superfluum, neque coincidere cum hac, vt inaduertenter asserit Mastrius.

Vltcrius *num. 188. §. Respondeo.* Adfert duas meas responsiones ad obiectionem propositam *num. 9.* & ait vtamque esse falsam.

Primam quidem, Quia in eo casu supponitur non esse communicata Filio virtus spiritalis, scilicet voluntas fecunda, ergo in eo casu nec produceret, nec posset producere.

Quod si dicatur posse tamen ipsum producere in alio casu, qui scilicet de facto est, hoc non iuuat, quia licet posset sufficere ad distinctionem realem in casu qui de facto est, non tamen in illo casu, quia talem potentiam producendi Spiritum sanctum tunc Filius non haberet. Tum quia quando Aduersarij dicunt quod in diuinis non est distinctio realis nisi vbi obuiat relationis oppositio, facile potuisset Doctor respondere, adhuc eo casu obuiare talem oppositionem quia vnus potest alium producere in alio casu; Sed non recurrit ad hoc sed dicit eos distingui per relationes disparatas impossibiles; tum quia ex hoc quod Filius posset producere Spiritum sanctum in alio casu, deducunt Thomistæ quod in illo alio casu tantum distinguere- tur realiter.

Ad hæc breuiter Respondeo, negando primam meam responsionem esse falsam, & ad impugnationem Mastrij, nego supponi in casu quod Spiritus S. non procederet à Filio, ipsi non esse communicatam virtutem spiritalis, seu voluntatem fecundam quoad omnia pos-

K k k

tina,

tua, quam inuoluit illa virtus & voluntas.

Certum est enim ex omnibus Theologicis principiis, vt supponitur tum comunicatam esse Filio essentiam diuinam, ita etiam supponi communicata ipsi omnia attributa ipsius & consequenter intellectum ac voluntatem quoad omnem perfectionem absolutam quā dicit; & licet non esset tum dicenda fecunda, hoc tamen non oriri ex defectu ullius perfectionis, sed ex eo quod supponatur Spiritus sanctus in eo casu productus à Patre adaequate, & quod voluntas vt fecunda connotat non esse sic productum terminum eius, hoc est Spiritum sanctum; unde si non esset sic productus Spiritus sanctus, non minus certum est quod Filius haberet quo ipsum posset producere absque vlllo alio principio positiuo. præter ea, quæ tum haberet; & quod hoc sufficit ad hoc quod distinguatur ab ipso realiter, nō solum in alio casu; sed in illo ipso, nam ad distinctionem realem, etiam actualem, aliquorum sufficit quod vnum habet omnia principia, quibus posset producere alterum, in casu quo alterum nō esset ab alio adaequate productū; neque enim absque reali distinctione posset ipsum producere, casu quo non esset productū ab alio ex euidentissimo principio, quod idē nō posset producere seipsum, etiā in casu quo non esset productum ab alio.

Quare cum filius haberet voluntatem diuinam cum cognitione perfectissima essentiae diuinæ, & voluntas diuina supposita tali cognitione sit principium, quo ipsemet Pater producit Spiritum sanctum, sequitur quod filius posset producere Spiritum sanctum, casu quo non esset productus, & consequenter quod etiam in illo casu distinguatur realiter ab ipso.

Per quod patet ad primum quod opponit Mastrius.

Ad secundum dico quod quamuis Scotus posset facile recurrere, dum responderet aduersariis ad doctrinam meam & non recurreret, sed ad aliam, non inde sequi quin mea esset bona.

Dico secundo quod ipsa responsio Scoti in re ipsa coincidit cum mea; nam in casu illo filius distinguatur à Spiritu S. nō per relationes formaliter oppositas, sed per disparatas impossibiles; nam quandoquidē filiatio esset talis vt Filius per eam constitutus posset Spiritum sanctum producere casu, quo nō esset productus à Patre, sequitur manifestē quod distinguatur realiter à Spiritu S. & consequenter quod non esset disparata quomodocumque, sed ita vt esset impossibilis in eadem persona cum inspiratione passiva.

Ad tertium dico quod male assereret Thomista, quod Filius non esset in eo casu distinctus à Spiritu S. sed quod esset distinctus in alio casu, in quo posset ipsum producere; nam vt dixi, sufficit vt distinguatur realiter in illo casu, quod in illo ipso casu posset producere, nisi supponeretur aliunde adaequate productus, sicut ignis colligitur sufficienter distingui realiter ab alio simul existente per hoc, quod posset ipsum producere, quamuis actu non produceret ipsum.

Ex quo dico denique ad vltimum quod quando Lector vel Doctor, vel quicumque assignat pro signo distinctionis realis oppositionem productis & producti, hoc nec reuera, nec vere intelligi de oppositione tantū actuali, ita scilicet vt inter ipsa intercedat productio actualis; sed etiā de possibili, ita vt sufficiat quod posset vnum ex ipsis alterum producere: quæ oppositio possibilis producentis & producti, non facit ipsa tantū possibiliter distincta, sed actu, si actu existant, quæcumque enim actu existunt, & ita se habent vt vnum ab altero possit produci, quamuis actu non producat, actualissime distinguuntur vt est euident.

Nā certe ignis A. ex eo quod possit produci ab igni B. & producere ignē C. quāvis nec producat actu ab vno nec producat alter, distinguitur realiter ab vtroque.

Videamus iā quid opponat secundæ Responsioni, quam similiter falsam dicit; quia distinctio quam admittit Scotus in eo casu inter Filiū & Spiritū non esset fictitia & comēntitia sicut ipsemet casus, sed vera & realis.

Respondeo concedendo totum & negando aliquid

inde sequi contra me, quamuis enim ipsemet casus qui supponitur de productione Spiritus sancti à solo Patre, sit omnino commentitius, tamen distinctio Spiritus sancti à filio in illo casu, modo casus esset possibilis, non esset commentitia sed realis & vera.

Hic ex iniuria Typographorū perditus est discursus alius, quē feci contra doctrinam aliquam Mastrij, quam mihi opposuit, similem in substantia doctrinæ sequenti ipsius; & quia prima pars Metaphysicæ ipsius ex qua illa doctrina desumpta erat, in tota hac ciuitate reperiri nō poterat; nec recordabar, quo loco determinato illius primæ partis illam proposuerat, nec quomodo, non erat aliud remedium, quam vt meus integer discursus deleteretur, & lacuna impleretur hac ipsa annotatione. Certum autem reddo lectorem ex discursu meo cōtra Mastrium s. sequenti, nullo prorsus negotio quemlibet posse illam Mastrij doctrinam impugnare. Et sane, quod saepe feceram, iterum hic fateor non fuisse opus vt ego vnquam in particulari responderē ipsius impugnationibus mea doctrinæ, aut propugnationibus suæ: quia nihil vnquam, quantum ego percipere poteram, scripsit aut pro se, aut contra me, quod responsionem mereatur, aut difficultatem vllam exhibeat. Quare fere pœnit, quod meum Cursum tot contra ipsum additionibus auxerim. Sed quod dicitur: quod factum est, infectum fieri nequit. Hanc tamen in me vel pœnā, vel solamen recipiam, vt quamvis integros tomos contra me in confirmationem suæ doctrinæ componeret, nunquā sim responsurus, etiam si Deus optimus maximus concederet mihi annos Marulalæ. Cur enim tam inutiliter impendere vellem tempus, præsertim cum quamvis aut ipse contra me, aut ego contra ipsū luce meridiana clariores adducere demonstrationes, tamen affectus, & studium propriæ defendendæ sententiæ efficere posset, vt neuter alteri succubere vellet; & quod ad alios attinet, fortasse rem tanti non facerent, vt vellem vtriusque rationes bene ponderatas ad se inuicē conferre, & sic quæ potiores essent rectē iudicare, & si qui id etiam facere proponerent, fieri posset vt vltierum libros reperire non valerent. Itaque ab hac contentione ego dum vixero abstinēbo. Nec prorsus Mastrio inuideo vllam laudem quam suis lucubrationibus acquisierit, & plane optarem, vt aequali ipsiusmet desiderio laude afficeretur, modo id tamen non cederet in Tyrōnum detrimentum, si ea in opinione ipsius doctrinam haberent, vt omnino Scotisticam in omnibus, & etiam rationibus satis munitam existimaret. Quo discursu non alio fine hic vtor, quam vt lacunam, quod ante admonui, ob Typographi incuriam, hic alioquin futuram aliquo modo replem. Dabit Lector veniam, necessario defectui, in alia editione, si me viuente futura sit, emendando; quod eō facilius ab ipso impetrare confido, si, quod certe verum est, crediderit hæc ipsa me iam febre laborantem, addere debuisse, rogantibus Typographis.

Eadem disputatione num. 202. s. Respondet Poncius, adducit meam responsionem hic num. 19. ad fundamentum Suarij, quam putat Mastrius reici à Suario, quia licet inseparabilitas naturalis non sufficiat ad colligendam identitatem realem propriam & rigorosam, sufficit tamen supernaturalis. Deinde ait sibi non placere solutionem meam ad confirmationem Suarij, in qua nego distinctionem realem proprie dictam esse quæ versatur inter rem & rē, sed quæ est inter extrema positiua & opponitur distinctioni formali ac rationis: hoc enim, inquit Mastrius, nihil est dictū: nā distinctio realis opponitur distinctioni formali non quia est inter extrema positiua: sed quia positiua inter quæ est, sunt res, qualia non sunt extrema distinctionis formalis, sed realitates aut formalitates: unde infert quod melius responderā ad confirmationē negando modū non esse rem. Sed vt ab hoc incipiā, fateor me debere id negare, si male respondere vellē: malui tamen bonā adhibere responsionē & concedere quod recte negare non poterā in sensu, in quo agebat Suarez de re, in quo sensu malui & debui agere cum ipso, nisi vellem contendere de nomine.

mine. Ad id autem quod opponit Maltrius meæ responsioni dico distinctionem realem opponi formali, non quia est inter res pro ut res opponitur modo, nec quia est inter positiua quæcumque, sed quia est inter positiua talia, si quorum vnum potest esse sine altero, aut producere alterum, aut subiectari in subiecto in quo alterum nequeat subiectari.

Nec prorsus scio quid faciat doctrina illa de separabilitate naturali, quam concedo, ad rem, aut contra meam responsionem ad doctrinam Suarj.

Q V Æ S T I O II.

An & quid sit distinctio formalis.

Multi-
plex ac-
ceptio
distin-
ctionis,
forma-
lis.

Pro maiori huius quæstionis valde controuersæ explicatione, *Notandum primo*, distinctionem formalem multipliciter capi, *primo* pro ea distinctione, quæ est inter aliqua ratione diuersarum seu distinctarum formarum, siue illa formæ sint realiter distinctæ, siue non; & in hoc sensu paries albus dicitur formaliter distinguere à pariete nigro.

Secundo pro diuersitate, quæ est inter res, quæ habent dissimiles essentias: & in hoc sensu Petrus & Paulus, quia non habent diuersas seu dissimiles essentias, non dicuntur formaliter, id est essentialiter, distinguere. Petrus autem & Bucephalus distinguuntur formaliter in hoc sensu, quia habent dissimiles essentias: & de distinctione formali in his duabus acceptionibus non est vlla controuersia, neque enim dubium esse potest quin dentur, & iam declaratum est sufficienter quid sint.

Quid di-
stinctio
formalis
contro-
uerfa.
Tria ge-
nera po-
tentiou.

Itaque tertio modo accipitur distinctio formalis pro distinctione aliqua, quæ est à parte rei actualiter ante omnem operationem intellectus, & tamen non est distinctio realis propria, nec realissima, nec modalis.

Notandum secundo, positiua, quæ sunt à parte rei independentes ab operatione intellectus, & cuiusvis potentie sensitiuæ, esse in triplici differentia; nam quædam sunt, quæ per se sine vllis aliis rebus, quas non includunt possunt existere, ut Petrus, Paulus: quædam alia, quæ licet secundum communem opinionem per se esse sine aliis non possunt, tamen de nouo aduenire possunt alicui rei per se potenti existere, ut relationes omnes realiter distinctæ à suis fundamentis.

Et denique quædam alia, quæ neque per se existere possunt, neque de nouo alicui aduenire, quia sunt talis naturæ, ut nec illa res, in qua semel existunt, vnquam esse possit sine ipsis, nec è contra, ut omnes gradus Metaphysici, v.g. animalitas, humanitas, singularitas, ratio substantiæ, & etiam relationes omnes identificatæ realiter suis fundamentis.

Cur quæ
formali-
ter tantu
distin-
guuntur
vocatur
formali-
tates nō
formæ.

Et quamuis omnia hæc positiua sint, & dicantur entia & res dicitur omne illud positiuum, quod non est ens rationis; tamen ut distinguantur duo priora genera positiuorum à tertio, illi, qui admittunt positiua tertij generis, vocant illa formalitates, non vero res aut entia; positiua verò primi & secundi generis vocantur res & non formalitates.

Et ratio quare vocant positiua tertij generis formalitates, est, quia quemadmodum forma denominat formaliter subiectum suum, v.g. albedo parietem; ita etiam formalitas denominat formaliter rem, in qua est, v.g. animalitas denominat Petrum animal. Non volunt autem vocare illa formas, ut distinguant illa à proprie dictis formis, quæ scilicet realiter distinguuntur à suis subiectis.

Quid est
formali-
tas.

14. Itaque formalitas in hoc sensu est aliquid positiuum, quod secundum se non potest existere per vllam potentiam; includitur tamen in re potente existere secundum se.

Quid di-
stinctio
formalis
propria.

Hinc patet primo quid sit distinctio formalis, pro ut de ea agimus in hac quæstione; est enim distinctio, quæ est inter huiusmodi formalitates, tamen inter se quam à rebus, in quibus includuntur.

Secundo possibilitas eiusdem, quia non potest assignari repugnantia aliqua, cur huiusmodi positiua tertij generis non possint poni à parte rei, quod si ponantur, necessario habebunt distinctionem formalem; ergo possibilis est distinctio formalis. Quæ sane ratio multo magis manifesta est, si nulla alia adesset ad confirmationem distinctionis huius formalis mediæ inter distinctionem realem strictè sumptam & distinctionem rationis, quam vllæ in oppositum adductæ à Suarez, aut Valquez, licet audacter asserat ille *disp. 5. Metaphysic. 1.* manifestum esse non dari huiusmodi distinctionem; hic *prima parte disp. 116.* eam omnino esse commentitiam: quorum & aliorum minoris notæ autorum, nimis facile in censuras prorumpentium operibus seueriorem notam multo meliori fundamento, si placere, iniungere non esset difficile.

15. Notandum tertio, Hanc distinctionem formalem vocari posse distinctionem virtualem, non quod extrema eius actu non distinguantur, sed quod res habens formalitates sic distinctas possit effectus realiter distinctos mediantibus illis formalitatibus producere tam bene, quam si istæ formalitates essent realissime distinctæ.

Potest etiam vocari distinctio rationis, non quod fiat per rationem, hoc est per intellectum, sed quod sit inter rationes obiectiuas, quæ possunt concipi seorsim ab intellectu. Cauendum tamen est ab his nominibus, ne incidatur in æquiuocationem, & controuersia realis reducat ad nominalem.

C O N C L V S I O.

16. Datur actu à parte rei inter aliqua distinctio formalis, quæ neque sit realis propria; neque etiam rationis, hoc est per operationem intellectus. Hæc est manifesta sententia Scoti nostri *disputatione 2. quæstione septima, & distinctione 8. quæstione 8.* & omnium, quos sequitur *Aegidius de Beatitudine, libro 5. quæstione 5. articulo 2. numero 6, Fonseca libro 5. Metaphysic. 6. quæstione sexta, contra Thomistas & recentiores* communiter existimantes non dari aliquam distinctionem nisi realem propriam, aut rationis, hoc est per operationem intellectus; quos citat & sequitur *Recupitius libro 3. de attributis quæstione 4. cap. 2.* in qua quæstione fusissime agit de hac re.

Probatur primo, Quia animalitas & rationalitas in homine distinguuntur ante omnem operationem intellectus; sed non distinguuntur realiter, ut omnes fatentur; ergo distinctione formali.

Probatur consequentia, tum quia non datur alia distinctio actualis, nisi vel realis, vel rationis, vel formalis: tum etiam quia nihil aliud intelligimus per distinctionem formalem, quam illam quæ est à parte rei inter positiua, quæ non distinguuntur realiter.

17. Probatur ergo maior, in qua sola potest esse difficultas: prædicata contradictoria non possunt competere eidem omnino rei nullam habenti in se distinctionem, vel non includenti in se aliqua quæ sunt aliquo modo distincta; sed prædicata contradictoria competunt animalitati & rationalitati independentes ab omni operatione intellectus: ergo aliquo modo distinguuntur ante omnem operationem intellectus.

Probatur maior ex primo principio, quia idem non potest esse & non esse: cuius ratio est, quia esse, & non esse sunt contradictoria; ergo eidem omnino indistinctæ rei non possunt à parte rei competere prædicata contradictoria, alias destrueretur primum principium.

Probatur minor, quia animalitas homini habet conuenientiam aliquam, siue negatiuam siue positiuam parum refert, cum animalitate bruti, & rationalitas non habet conuenientiam cum illa.

Item animalitas est principium actuum potentialium sensitiuarum; & potest esse in aliquo, in quo non possit esse rationalitas, & prædicari de pluribus specie differentibus: sed nihil ex his potest prædicari de rationalitate, ut patet, sed contradictoria omnium istorum possunt prædicari de illa: ergo, &c.

Kkkk 2

Probatur

Eius
possibi-
litas.

Quo se-
su distin-
ctio vir-
tualis
potest
vocari
virtualis,
& ratio-
nis.

Datur
actu di-
stinctio
forma-
lis.

Prædica-
ta con-
tradi-
ctoria
neque
eidem
nullam
in-
cludenti
distin-
ctionem
conueni-
re.